

Було в мене два заповітних бажання: вбити лисицю і піймати двадцятифунтову муррейську тріску. Дійшло, зрештою, до того, що я більше ні про що не міг і думати. Чому так, важко сказати; може, винен тут був спочатку Том Вудлі. Том Вудлі жив у місті й був багатий, а я жив у лісі й був бідний. З цього все й пішло, але, як це буває в житті, з часом для мене тут стало важливе зовсім інше.

Я жив з батьком, дроворубом, на березі Муррею, за три-чотири милі від міста Сент-Елен, штату Вікторія. І, правду кажучи, я тільки й знав, що свій ліс, а Тому Вудлі все було за іграшку — він і вчився добре, і в спорті був з кращих, і до церкви ходив справно, і вмів робити так, що всі у місті його любили, навіть учителі та поліцейський. Том був усюди перший, я — всюди останній, крім нашого лісового берега. В місті перший-ліпший хлопчисько хоч у чомусь та міг мене обскакати, але варто було цим міським хлопчиськам опинитися за містом, десь у лісі чи на річці, тут уже ніхто з них не міг зі мною рівнятися; так було аж до того дня, коли Том Вудлі у батьковому форді виїхав з приятелями до Муррею на пікнік і в першу ж годину застрелив лисицю з двадцятидвохкаліберної рушниці та піймав на вудку п'ятнадцятифунтову тріску.

Ні того, ні іншого мені, що виріс у лісі, ще ніколи не пощастило зробити. Я переловив силу-силенну риби і якимось витягнув навіть тріску фунтів, мабуть, на десять, але більша за цю мені не попадалась. Коли бували патрони, я часто стріляв кролів, я, можна сказати, жив з продажу кролячих шкурок; а от підстрелити лисицю мені ще не довелося ні разу.

Я знав, що Тому Вудлі просто пощастило, але від цього було не легше, адже мені тепер і зовсім нічим було крити; от я й перестав бувати у місті, навіть у школу кинув ходити, сидів удома або бродив по березі, твердо поклавши собі не давати приводу до глузувань хлопчикам, які носять черевики, і дорослим з тих, що стоять за прилавками, а також не з'являтися в місті доти, доки не піймаю двадцятифунтову тріску і не вб'ю лисицю.

З лисицею справа була особливо важка, і все ж таки настав день, коли я побачив перед собою лисицю так близько, що, коли б я був трохи старший і дужчий, то міг би вбити її навіть дрючком.

Сталося це випадково. Того дня я зовсім не полював і не вудив, а просто збирав гриби. Вода в річці стояла тоді досить високо, і всі видолинки на Пентал-Айленді перетворилися на маленькі озера і болітця, а сухі пагорки між ними були, наче островки, де-не-де порослі чагарником. Перебравшись через одне таке озерце, я піднявся на пагорок, на вершині якого ріс самотній широкий кущ. Почав збирати під кущем гриби і раптом бачу: лисиця. Вона почула мене, але тікати їй було нікуди. Води вона боялася ще більше, ніж мене. Вона відступала від мене, а я — від неї. Острівець, на якому ми опинилися з нею, простягався, може, на якихось тридцять квадратних футів, і відстань між мною і лисицею була не більше десяти ярдів. З собою я не мав рушниці, і ми отак з нею стояли: я тут, а вона там, хвіст трубою, зуби вищирені, а сама й не ворухнеться.

Повільно позадкував я у воду. Без рушниці я нічого не міг зробити, а добиратися додому мені було не менше години: спочатку переплисти річку, а потім ще цілу милю йти чагарником. Я був певен, що лисиця все одно нікуди не дінеться. Я знав лисиць і знав, що ця лисиця боїться води й швидше здохне, ніж увійде в неї. Тому я поставив на землю мішок з-під цукру, в який клав гриби, перебрався через воду й щодуху помчав додому.

Вдома у мене висіла двадцятидвохкаліберна рушниця, але я її не захопив з тієї простої причини, що не мав до неї патронів, і тепер, біжучи, я сушив собі голову, де б дістати патрон, тільки один патрон. Я навіть згадав про той патрон, який торік загубив у купі дров. Та хіба його там знайдеш? Я вже пробував разів з двадцять, і все даремно. Позичити не було в кого, а вдома я вже давно обнишпорив усі шухляди — хоч би один патрон знайшовся де-небудь. Я розумів, що біжу марно, але все-таки біг. Зарослим високою травою берегом я спустився до річки, плигнув у воду,

переплив глибоке місце, потім пішов убрід, тоді, пробираючись верболозом, видерся на високий берег і помчав додому.

Вдома я одразу ж кинувся до купи дров і, відсапуючись, почав там нишпорити, розгрібаючи тріски руками й ногами. Знайти цей патрон у купі торішніх трісок і тирси я, певна річ, не зміг і, зневірившись, зайшов до хати. Заглянув у ствол рушниці — порожньо. Я добре знав про це, а все ж надіявся. Але тепер мені лишалося одне. Батька не було вдома — він заготовляв дрова у лісі; я зайшов до нього в кімнату і зняв із стіни батьків дробовик. Він був такий важкий, що я, знімаючи, ледве не випустив його з рук. В магазині лежала обойма з трьома патронами. Рушниця була вичищена, але з неї вже багато років не стріляли. Батько—сам неохоче користувався нею і тримав зарядженою так, про всяк випадок. Я зняв її й виволік надвір. То була найтяжча провина. Мені якнайсуворіше заборонялося торкатися цієї рушниці. Але тепер я не зважав ні на що.

Взявши важкий дробовик на плече, наче колоду, я бігцем кинувся назад. Я вже добре-таки втомився і незабаром змушений був перейти на швидку ходу. Але час від часу я знов пускався риссю і так, то кроком, то бігцем, дістався до річки, перепливаючи яку мало не втопився, бо весь час намагався якомога вище підняти рушницю/ Все одно в мене не вистачало сили держати її над водою, і коли я вибрався на той берег, то побачив, що рушниця мокра.

Від річки до озерця я добирався довго. Мене трусило, дихав я важко; та останню сотню ярдів я все-таки пробіг. Не зводячи очей з острівця, відділеного заводдю ярдів з двадцять п'ять завширшки, я загнав патрон у ствол і рушив уперед по воді — вбивати свою лисицю.

Проте лисиця зникла. Я обламував ногами гілки куща, обшукував його з усіх боків: може, десь є нора, куди вона могла сховатись. Але там нічого не було, нічогісінько. Тільки трохи посліду та пташине перо. Зникла, і край. Як вона опинилася на острівці, це я розумів — дуже просто: поки вона спала на пагорку, вода, очевидно, прорвалася у

видолинок і затопила все довкола; але куди вона ділася тепер, цього я зрозуміти не міг, адже води лисиця боялася. Я шукав на сусідніх острівцях, облазив геть усе, навіть у тих місцях, куди вода зовсім не доходила, — марно. Так і довелося мені повертатися додому з грибами та з батьковим дробовиком.

За дробовик мене відшмагали віжками, бо пояснити, навіщо він мені був потрібен, я не міг. Розповідати правду я навіть не пробував — просто вигадав якусь довгу історію про те, як ганявся за кабаном. Батько сказав, що кабани у нас взагалі не водяться, та я й без нього це знав. Словом, мені перепало добряче.

Другого дня я повернувся на те ж саме місце і знову шукав цю лисицю. Наступного дня — знов. Я шукав і шукав, кінець кінцем я вже просто думав, як би мені взагалі знайти будь-яку лисицю, але для мене це завжди була та сама лисиця. Патронів я не мав, але шукав і чатував далі. Потім якось уночі, лежачи в постелі, я з годину проплакав від того, що все це так важко і так загадково, а ранком узявся за вудки — ловити двадцятифунтову тріску.

На річці Малий Муррей є кілька таких місць, де особливо добре ловиться тріска, і всі вони були мені відомі. Найкраще місце — біля хати старого Роя Кармайкла. Рой спорудив собі хату з парового котла. Перед хатою, з боку річки, стояла хвіртка, що її у свій час він приволік з якогось старого церковного двору, хоч на паркан не було й натяку. Хвіртка була з клямкою, на якій значилось: "Вдома", "Немає вдома". Коли Рой ішов кудись чи повертався, він завжди відповідно повертав клямку. Він зробив на березі східці до самої води і завжди — взимку, коли вода прибувала, і влітку, коли річка міліла, — відзначав на них рівень води залізним кілочком. До цього кілочка я примостив свою вудку, і саме тоді, коли я чіпляв на гачок беззубку, старий Рой власною персоною спустився до річки по воду.

— Чому ти не ловиш на черв'яка? — запитав він.

— Я вже, напевно, у наших місцях всіх черв'яків перевів, — відповів я йому.

— А ти б пішов у міський свинарник.

— Туди мені не можна з'являтися. Мене вже там раз спіймали, коли я порпався між камінням, яким вимощене подвір'я.

Рой був худий і старий. Сиві вуса лізли йому прямо в рот. Іноді без усякої причини він раптом починав сміятися. Ось і тепер він засміявся.

— Що поробляє твій старий, Едгаре?

— Поїхав у місто продавати дрова, — відповів я.

— Тобі, мабуть, не до смаку, що в місті всі з нього сміються?

Я не знайшов, що йому відповісти, і замість цього запитав, чому він живе в паровому котлі.

— Двадцять років я прожив над цим котлом, — пояснив він. — А тепер ось живу в ньому. Кращого котла на жодному річковому пароплаві не знайдеш. Тепер таких уже не роблять. Коли б старенький "Ренг-Денг" не наскочив на Стрілку, він ще й досі ходив би тут з цим котлом.

Усе це я вже знав. Старенький "Ренг-Денг" був колісним пароплавом, на якому Рой намагався одного разу пройти вгору по Малому Муррею. Біля мису пароплав наскочив на мілину і потім затонув. Старий Рой був на ньому капітаном. Він залишився в наших місцях, сподіваючись підняти пароплав з дна річки, але "Ренг-Денг" зовсім розвалився, і Рою пощастило врятувати тільки котел. От він і поселився в ньому тут, на березі. Все це сталося дуже давно. Якось я запитав його, чому він не став капітаном іншого пароплава. Але він, замість відповіді, підняв із землі суху головку соняшника і шпурнув нею в мене, отож більше я його

про це не питав. Мій батько пояснив мені, що після тієї аварії він ніде вже не міг влаштуватися. Власники загиблого пароплава заявили, що Рой наскочив на мілину тому, що був п'яний. Відтоді Рой ніколи не пив, щоб довести, що того дня він зовсім не був п'яний.

— Котел, бач, дводюймовий, — похвалився тим часом Рой.

— Еге ж, стінки в нього товсті, — погодився я.

— І хоч би де-небудь прогорів. От ходімо зі мною. Я тобі покажу.

Він мені вже й раніше це показував, але я все-таки закріпив вудлице каменем і пішов за Роєм. Він пройшов у хвіртку й повернув клямку на "Вдома". Потім відчинив важкі металеві дверцята топки і, зігнувшись, проліз усередину. В котлі було безліч усяких речей, зроблених здебільшого із старих бляшанок. Підлога була дощана, а скрізь стояли різноманітні годинники в бляшаних корпусах. Тут-таки були й горщики для квітів, вставлені в бляшанки з відігнутими краями, бляшанка з вирізаним боком правила за піч, і навіть ліжко являло собою декілька збитих разом бляшанок з-під гасу. Все було пофарбоване червоною фарбою. В одній із стінок був вийнятий цілий лист, і таким чином утворились двері до прибудови, яку сам Рой спорудив із старих дощок. У стінках виднілися дірки в тих місцях, де раніше були труби,

Рой сунув мені в руки кувалду і сказав:

— Ану, вдар. Бий куди хочеш.

Я зовсім не хотів бити. Бо, коли я вдаряв по стінці котла, всі речі з полиць падали на підлогу. Але він наполягав:

— Бий куди хочеш.

Я вибрав вільне місце, уперся міцніше босими ногами в підлогу і щосили вдарив по котлу. Кувалда відскочила від залізної стінки, і все з гуркотом попадало на підлогу.

— Дужче! — кричав Рой. — Спробуй в іншому місці!

Я ще раз ударив у те ж саме місце, але дужче.

— Тобі скільки років? — запитав Рой розлючено.

— Одинадцять.

— Невже ти не можеш сильніше вдарити?

— Розмахнутися ніде.

— Як це ніде? А знаєш, що може скоїтись, коли ти почнеш вистукувати котел для перевірки і так слабо битимеш, що не помітиш прогорілого місця? Ударить струмінь пари, і все розлетиться вщент. Давай сюди кувалду. Ось поглянь.

Старий Рой розмахнувся і вгатив кувалдою об стінку котла. Все затряслося. Забряжчали бляшанки. Він ударив ще раз — в інше місце. Все попадало і з гуркотом покотилося по підлозі. Відкидаючи ногами бляшанки, Рой підійшов до заднього днища і вдарив у нього. Він грюкав у днище, поки не знесилів.

— От бачиш, — сказав він. — Як новенький.

Рой весь тремтів: все-таки він був уже старий.

— Що ж тепер з усім цим робити? — Я вказав на бляшанки, що валялися на підлозі.

— Все це — мотлох, — сказав він. — Єдина цінна річ тут — котел.

Потім ми вибрались надвір і спустилися земляними східцями до води.

— А що ти ловиш? — запитав він.

— Велику тріску, — відповів я. — Двадцятифунтову.

— Раніше ти ловив лящів.

— То раніше. А тепер мені потрібна велика тріска.

І я розповів Рою про Тома Вудлі, про лисицю і про тріску.

— Тобі траплялася тріска останнім часом? — поцікавився я.

— Ні. Тільки окуні. В цій річці більше нічого й немає. Самі жовтопузики.

— Риба, вона свої місця знає, — зауважив я.

— А чому б тобі не спробувати на Великому Мурреї?

— Вода ще не спала, мені не переплисти.

— Хочеш, я перевезу тебе човном?

— Та ні, дякую, — швидко відповів я.

Рой уже якось перевозив мене своїм човном, пообіцявши вернутися по мене, коли я погукаю йому з того берега. Я гукав-гукав, але він так і не приїхав. Мабуть, встиг забути про мене. Вода була тоді висока, течія

сильна, і мені довелося цілу ніч провести на Пентал-Айленді, а наступного дня ще дістати вдома доброго прочухана.

— Я теж з тобою поїду, — заявив він. — Остогидли мені ці окуні.

— Ну що ж, — сказав я.

Рой пішов по жерлицю і весла. Його човен завжди був прив'язаний тут-таки, біля східців. Він сам його змайстрував, і це була найкраща плоскодонка на річці.

Повернувшись, він глянув на мою вудку і спитав:

— Навіщо тобі вудлище? Тріску краще ловити просто на волосінь.

— А я люблю вудки, — відповів я. І справді, я любив ловити на вудку. І якщо мені судилося піймати свою двадцятифунтову тріску, я хотів піймати її на вудку.

— Залиш свою вудку тут, — сказав Рой.

— І не подумаю! Я візьму її з собою.

Рой загорлав:

— Гей, як тебе! Зараз же кинь вудку!

Я стояв на місці й не ліз у човен,

— Ну, ти їдеш чи ні? — крикнув Рой. Обличчя в нього було червоне.

— Тільки з вудкою!

— Ану, залазь! Мерщій! Бери свою вудку, будь ласка. Мені що. Ти анітрохи не кращий за всіх інших. Чхати я на тебе хотів! Залазь! Чуєш, ти?

Він горлав на весь голос, і поки ми переправлялися через річку, він увесь час кричав і лаявся. На середині нас підхопила течія і понесла вниз, але Рой знав точно, куди його винесе. На березі Пентал-Айленду в нього теж були видовбані східці, і ми причалили просто до них.

Пентал-Айленд лежить між двома річками: Великим Мурреєм і Малим Мурреєм. Малий Муррей відгалужується від Великого миль за двадцять вище по течії, відходить убік, а потім знов з'єднується з головним річищем трохи нижче того місця, де жив Рой. Там, де зливаються обидві річки, росте кілька евкаліптів; до них ми й попрямували, висадившись із човна.

По дорозі я розповів Рою про лисицю на пагорку. Як він гадає, куди вона могла дітися?

— Ти бачив коли-небудь, як лисиці тікають від гадюк? — запитав він.

— Ні.

— В цьому вся суть, Едгаре. В цьому вся суть, її налякала гадюка, і вона втекла.

— Коли вона від мене не втекла, то не тікала б і від гадюки.

— А я тобі кажу, що її налякала гадюка. — Рой знов розізлився. — Вони бояться гадюк більше, ніж людей.

Але я йому не повірив.

Ми пішли гаєм прямо туди, де під евкаліптом, що похилився над водою, була велика ковбаня. Тріска завжди ховається в ковбанях. Лящі, ті клюють на піщаних мілинах. А окуні — у стоячій воді. Окуня треба ловити з поплавцем, а тріска і лящ клюють біля самого дна: тут потрібне грузило з двома гачками.

— Можеш зайняти отой корч, — сказав Рой.

Це було найкраще місце. Я подякував йому, хоч і знав, що пуття з цього не буде: звідки б я не вудив, він все одно закидатиме свою волосінь ближче до моєї, а потім підійде й сам і почне розмовляти. Він не вірив, що шум може розполохати рибу.

— Ти бачив коли-небудь у риби вуха? — було, запитував він.

Я відповідав "ні", і він казав далі:

— Як же тоді вона може чути? Коли б риби чули, вони б тоді говорили або гавкали. Ти коли-небудь чув, як риба говорить?

— Ні, — відповідав я, — а от як риба гавкає, я чув.

— Брешеш ти, Едгаре, — відмахувався старий Рой. — Хіба риби можуть гавкати? Таж у них немає вух.

Я виліз на корч і вмовився на розсосі. Корч був до половини у воді. Я міг би опустити з нього волосінь просто у ковбаню, але я люблю закидати вудку. Я начепив на гачки по шматку беззубки, приблизно на ярд відпустив волосінь, натиснув великим пальцем дерев'яну катушку і змахнув вудлищем. Грузило, описавши дугу, потягло за собою волосінь і хлюпнулось у воду саме там, де я хотів. Рой розмотав товсту волосінь, намотану на рогульці, наживив і, розкрутивши над головою, закинув. Болт, що правив йому за грузило, шубовснув у воду зовсім близько від

мене, надто близько. Я навіть підскочив: адже я знаю, що шум може розполохати рибу.

Деякий час ми сиділи мовчки. Я відпустив волосінь і чекав, коли почне клювати. Потім Рой підвівся, підійшов до мого корча і перебрався до мене.

— Ти чому до школи не ходиш? — запитав він мене.

— Дуже далеко, — відповів я.

— До школи не може бути дуже далеко, — поважно промовив він, — Якось дійшов би.

— Довго треба йти, — сказав я. — Аж дві години.

— Подумаєш, якихось дві години. А ти хоч умієш читати й писати?

— Умію, — відповів я. Читати я трохи вмів. А писати майже зовсім не вмів. Завжди, коли мене про це запитували, то чекали, що я скажу "ні", але я не любив казати "ні".

— Цього мало, — заявив Рой Кармайкл. — Треба ще знати лічбу, а потім історію.

— Звичайно, — кажу. — Я й сам хотів би знати все це.

— Так, хлопче. Треба б тобі ходити до школи в Касл-Доннінгтон.

— Я ж там і вчився. Тільки міс Джілспай вигнала мене.

— За що ж це? — Рой зразу ж розсердився.

— Сказала, що я дуже брудний; та й книжок я з собою не носив. А чого їх було носити? Я перепливав річку, щоб не гаяти часу, і одного разу ненароком упустив книжки в воду, біля самої Стрілки. Коли я їх витягнув, вони вже ні на що не годились. А що я брудний, то це просто сміх було чути: адже я щодня перепливав річку.

— А хоч би й брудний, то що ж тут такого? Не велика біда. В бруді ще нічого поганого немає. Знаєш, хто ходить чистий? Тільки галантерейники і м'ясники. Та ще ті, що сидять у конторах, і зубні лікарі. Знаєш, Едгаре, хто там найкращі учні, в тій школі?

— Ні, — відповів я, думаючи про рибу.

— Синки отих галантерейників і м'ясників. А знаєш, ким вони будуть, коли виростуть?

— Ні,

— Галантерейниками і м'ясниками. Бачив я таких. Школи — це для них. А брудні можуть забиратися під три чорти. Ти можеш забиратися під три чорти. Мене, коли б я був хлопчиськом, теж послали б під три чорти. Я — єдиний чоловік у світі, який уміє провести пароплав угору по Малому Муррею, але я можу забиратися під три чорти. А ті, хто торгує підштанками і ходить з чистою шиєю, ті — інша річ. Коли б у мене був пароплав, я б навчив тебе, як провести його вгору по Малому Муррею. Я — єдиний чоловік у світі, який знає цю справу. Твій батько що робить, Едгаре?

Рой знав, що робить мій батько, але я все ж відповів йому: "Продає дрова".

— То що, хіба це причина, щоб принижувати людину?

Але я його вже не слухав. Я відчув, що вудлище моє здригнулось: у мене почало клювати. Я уявив собі, як риба збоку бере наживку, тягне її, ще не торкаючись гачка. Я завмер, чекаючи. І тут все й сталося.

— Подивись на свою волосінь, — кажу я Рою.

Він глянув на берег і побачив, що вербова гілка, до якої він прив'язав свою жерлицю, висмикнута з землі і вже лежить біля самої води. Але не встиг він ще одійти від мене, як я відчув сильний ривок — дивовижний ривок, — смикнув вудку вгору, щоб підсікти рибу, але вудлище зігнулося і мало не зламалось. Тоді я збагнув, що це моя велика тріска.

— Ти зачепив мою волосінь, — загорлав мені у вухо Рой. — Мою рибу впустиш!

— Та в мене риба, в мене! — кричав я йому у відповідь, щосили вчепившись у вудлище й ледве не падаючи у воду.

— Ні, це ти зачепив мою волосінь. Давай сюди вудку.

Червоний, з розкуйовдженою чуприною, він притупцював на корчі.

— Ти мені порвеш волосінь! Куди ти тягнеш? Упустиш рибу!

Я не мав часу дивитися ще й на Роеву волосінь. Я старався не впустити ту рибу, яка натягувала мою волосінь, і водночас бути якнайдалі від Роя, щоб він не міг відібрати у мене вудку.

— Та ти що це, справді? — сказав Рой і міцно ухопився за моє вудлище. — Зараз же відпусти. От я зламаю це вудлище об твою спину.

Риба тягла, вудлище вигиналось. Рой і я міцно тримались за нього.

Потім Рой розмахнувся і штовхнув мене з корча назад, просто у воду — там було мілко, — а коли я вибрався звідти, він уже намотував волосінь на катушку, повільно посуваючись до берега і виводячи за собою рибу. Я підбіг і хотів забрати в нього вудку, але він відштовхнув мене і витягнув рибу на берег.

Так і є, справжня муррейська тріска, величезна, вагою навіть більше, ніж двадцять фунтів. Рой тягнув її вгору, далі від води, а вона була хвостом і роззявляла пащу. Я вхопився за волосінь — тепер уже ясно було, хто з нас піймав цю рибу.

— Мій гачок! Моя волосінь! — закричав я на Роя, мало не плачучи. — Ти витягнув мою рибу!

Це його волосінь зачепилася за мою і зіпсувала всю справу. Але я кричав йому тільки одне: "Ти витягнув мою рибу!"

— Та ти що, здурів? — розсердився Рой, і я подумав, що він зараз мене знов ударить. — Хто витягнув цю рибу? У тебе б сили не вистачило, ти б сам звалився в ковбаню і рибу впустив би.

— Ти витягнув мою рибу, — повторював я. — Ту саму, яку я так мріяв піймати.

— Ось ти й піймав її, — сказав Рой і наступив на тріску, щоб витягти з її пащі гачок.

— Ні, це ти піймав!

— Але ж вона була на твоєму гачку, — тепер він уже сміявся.

— Це все одно! Витягнув її ти. Виходить, ти й піймав. Ти забрав її в мене. Витягнув мою рибу.

— Та візьми її собі, будь ласка.

— Тепер вона мені вже не потрібна. Я сам хотів піймати її.

— Тьху, чорт! Ти ж її й піймав! Можеш усім казати, що це ти піймав її. Я нічого не скажу.

— Все одно! — горлав я. — Том Вудлі сам піймав свою п'ятнадцятифунтову. Ну навіщо ти мені перешкодив? — Я не те щоб плакав, а просто кричав на Роя, тому що підчепити коли-небудь ще одну таку рибину годі було й сподіватись.

Роя раптом стало мене шкода, і він сказав

— Ну годі, Едгаре, чого там.

І тоді я вилаявся, довго й закрутисте.

Рой знов розсердився і жбурнув у мене грудкою глини.

— Ти вкрав мою рибу, — сказав я, відбігши вбік. Мені хотілося образити його.

— Забирай до бісового батька свою рибу! — закричав він.

— Не хочу, — відповів я і кинувся тікати.

Я хотів спустити на воду Роїв човен, щоб переправитись ним на той берег, але застряв на міліні, а Рой наздогнав мене і сміявся з мене весь час, доки ми пливли через річку. Потім, коли ми причалили до берега, він обняв мене, і я почав казати, що ніколи вже мені не піймати такої риби й ніколи не вбити лисиці. Школи. Тепер я пропаща людина, і Рой це знає. А він усе тримав мене й умовляв, він обіцяв усьому світу розповісти про те,

що цю рибу піймав я, — і більше того: він ще допоможе мені вбити лисицю. У нього є патрони і вабець, і якщо я прийду до нього завтра, ми з ним підемо полювати лисицю, а може, ще й повудимо. Нарешті, він мене відпустив.

— Ти забув вудку! — крикнув він мені навздогін.

— Можеш узяти її собі, — одізвався я і знову вилаявся. Він жбурнув її мені вслід, але я втік. Я кричав і лаявся, а на березі залишилися моя вудочка і велика тріска, яка повинна була бути моєю.

Тріска була моя, і я це знав. Але в той же час вона була не моя, мені не пощастило піймати її, і думка ця не давала мені спокою. Я весь час думав про це, з самої тієї хвилини, і незабаром це вже була для мене не просто велика риба, а щось таке, чим я володію і разом з тим ніколи не володітиму, чого я добився і разом з тим не доб'юсь. В усьому цьому було ще більше загадкового і незрозумілого, ніж в історії із зникненням лисиці, і якщо тоді я, розгубившись, тільки трохи поплакав, то тепер у мене почалися кошмари, в яких болісно оживали давно вже забуті випадки з мого життя. Кожен із них був загадкою, в кожному повторювалось одне й те ж почуття: ніби я дуже чогось хочу, і ось воно вже майже у мене в руках, але в останню хвилину зникає. Я змучився і зовсім втратив спокій. І дедалі ставало ясніше, що якось розібратися в усьому цьому і звільнитися від гнітючих думок наяву і жахливих кошмарів уві сні я зможу тільки тоді, коли вб'ю нарешті ту лисицю. Якимсь чином лисиця стала для мене здійсненням усіх бажань, і я знав, що або доб'юся свого, або лишуся нещасним на все життя.

Вже майже на кінець літа Рой виконав свою обіцянку. Ми зустрілися з ним на Пентал-Айленді, і він, спочатку нам'явши мені вуха за те, що я, бажаючи помститися за минуле, мало не застрелив його фокстер'єра, почав підсміюватися з мене:

— Ну як, ти все ще скиглиш за тією рибою?

Я ще не простив йому образи, хоч справа була давня. Правда, він розповів у місті, що це я піймав її (тріску на двадцять вісім фунтів), і тим самим неабияк допоміг мені в боротьбі з Томом Вудлі та міськими хлопчиками; але я не простив йому, бо ж я знав, що це не я її піймав, і в тому, що мої нічні кошмари все ще не давали мені спокою, я теж винив його.

Я не хотів розмовляти з ним про цю рибу, але він сміявся так, наче нічого не сталося, і тоді я теж, наче нічого не було, сказав йому, що завтра зайду по свою вудку.

— А як з лисицею, Едгаре? Ти й досі мрієш убити лисицю? — запитав він.

— Так, але я хочу вбити її сам.

— От зарядив! Хочеш, приходь сюди завтра до схід сонця, і я покажу тобі, де можна знайти лисицю.

— Де ж це? — запитав я в нього. Я тепер не довіряв Рою.

— Приходь сюди завтра вранці, побачиш.

— Ага, ти мені покажеш її, а потім сам і вб'єш.

— Ну й негідний же ти хлопчисько! — вилаявся він, і обличчя в нього почервоніло. Йому, видно, усе це було дуже неприємно, тож я навіть пожалів його. — Ти тільки приходь сюди завтра до схід сонця, а я вже приведу тебе на місце, і ти матимеш свою лисицю! Чуєш?

— Гаразд, — погодився я. Дуже він наполягав.

Тієї ночі я, здається, зовсім не заплющив очей, бо знав, що Рой справді покаже мені лисицю і напевне на відстані пострілу. На той час полювання на лисицю стало моїм звичним щоденним заняттям, хоч і досі вона була найголовнішим у моєму житті — єдиною розгадкою, єдиним вирішенням тієї головоломної невідповідності, якою був сповнений для мене тепер кожен день, кожне явище. Я в той час був наче сам не свій, і що більше я думав, то більше все це виявлялося зв'язаним з тією тріскою, котру мені не пощастило піймати. Здається, я сам був винен, бо про що б я не починав думати — про самого себе, про черв'яка, про кілочок, про завісу на дверях, про якусь деревинку, — мої думки незмінно поверталися все у той же безнадійно глухий кут. Варто було мені тільки глянути на що-небудь і запитати себе, що це таке, звідки воно, як сюди потрапило й куди дінеться, і весь кошмар починався знову. Але тієї ночі я напевно знав: усьому цьому прийшов край, бо вранці я вистежу лисицю, застрелю її, досягну того, чого домагався, покінчу з усією цією головоломкою — і життя знову повернеться у свою колію. Швидше б уже надходив ранок.

Я пішов до хатини Роя ще задовго до світанку, і мені довелося будити його, щосили вдаривши ногою в дверцята котла. Рой крикнув мені, щоб я забирався до біса і не заважав йому спати, але я далі гупав ногою в дверцята, і він кінець кінцем устав. Він дав мені шматок холодного м'яса, ми попоїли, сіли в човен і швидко переправились на Пентал-Айленд. Рой знав Пентал-Айленд ще краще, ніж я, у нього по всьому острову були розставлені пастки, він обходив їх майже щодня. І зараз ми перевірили з ним кілька пасток по дорозі і зняли пару кролів, нести які довелося, певна річ, мені.

— Не шелести так, — сказав він, коли ми піднімалися на невисокий пагорок. Кролики били мене по спині, а в животах у них щось булькало й перекочувалось. — Кинь їх і йди тихо, — пошепки наказав він.

Рой не повз, як зробив би я, коли б вийшов на полювання сам. Він ступав на повен зріст, але дуже повільно й безшумно, час від часу завмирав на мить, а потім знову йшов. Я крокував за ним, наслідуючи всі

його рухи, і держав наготові заряджену рушницю. Коли ми вибрались на вершину пагорка, червону й круглу, без будь-якої рослинності, Рой ліг і, обережно висунувши голову, заглянув униз. Було ще зовсім темно, небо тільки-но починало ясніти.

— Там унизу, — зашепотів Рой, киваючи на густий, химерних обрисів кущ, — є лисяча нора. Стара лисиця спить зараз там.

— Не бачу, — сказав я.

— Ще б пак тобі побачити, — крізь зуби пробурчав Рой. — От зійде сонце, вона й вилізе з нори. Ти не схибиш звідси?

До куща було приблизно футів п'ятдесят, і я знав, що влучу, якщо лисиця не кинеться одразу бігти.

— Не турбуйся, не схиблю, — сказав я, боячись, щоб йому знову не спало на думку допомагати мені. У нього теж була з собою рушниця, і він тримав її наготові.

— Тоді лежи, і не розмовляй, і не дригай ногами, — сказав Рой. — Лежи і чекай. А коли побачиш, що вона вийшла, одразу ж стрілай.

Ми почали чекати, і тепер я відчував, що все буде гаразд. Я лежав на вершині пагорка, і все було просто і ясно. Вигляне сонце, лисиця вийде з-під куща, я вистрелю, і життя повернеться в свою колію. Ще ніколи в житті не почував я себе так упевнено й спокійно. Я глянув на Роя і весело усміхнувся — я тепер простив йому ту тріску.

— Стеж за кущем! — сердито просичав Рой.

Я лежав і стежив за кущем і за обрієм. Небо стало рожевим, туман розвіявся, високо над нами летіли ворони, десь сміялися кукебурре; потім зійшло сонце, а трохи згодом вийшла й лисиця.

Вона була стара й руда, з білими лайками, білим кінчиком хвоста, а вуха її насторожено стирчали. Вона вилізла з нори біля самого куща, швидко озирнулась і припала черевом до землі. Потім ступила кілька кроків, високо підіймаючи лапи, наче йшла по розпеченій землі. Обернулася і глянула вгору на пагорок, а потім сіла на хвіст і почала лизати лапу; я звів рушницю.

Рушниця в мене була стара, із збитою мушкою, Я почав наводити лівіше й трошки нижче лисячої голови. Все було просто й певно. Мети я досягну, світ знову стане зрозумілий і міцний. Я побачив, як лисиця облизує мордочку, і торкнув спуск.

Але я не вистрелив. Сам не знаю чому, не знаю, що стримало мене тоді, але я відчув: не хочу вбивати цю лисицю, не хочу і не вб'ю! Я цілювся і далі, щокою торкаючись приклада рушниці й не знімаючи пальця із спуска, і думав, що от досить мені натиснути, і лисиця буде мертвою, а я залишуся живий.

— Стріляй, ну! — сказав Рой з таким лютим виглядом, наче ладен був убити мене самого за те, що я такий дурний.

— Не хочу, — відповів я і опустив рушницю.

— Стріляй! — повторив він над самим моїм вухом.

— Не хочу! — Я сказав це голосно, лисиця почула і прожогом кинулась тікати. Рой схопився, і кілька секунд я бачив, як ствол його рушниці повертався услід за лисицею. Потім він вистрелив. Хоч я лежав, Мені було видно, як стара руда лисиця перевернулася на бігу; але це не мало значення. Тієї ж миті з нори вискочила друга лисиця і швидко помчала геть, жива й неушкоджена.

— Ти чому не стріляв? — кричав Рой, перезаряджаючи рушницю.

— Не знаю, — відповів я. І справді, я не знав.

— Ти що, хворий, чи що?

Я похитав головою. Мені здавалося тепер, що я б отак усе життя сидів би на цьому пагорку.

Рой пильно глянув на мене, засміявся невідомо чого і, наче забувши про лисицю, вмовстився поруч зі мною на пригрітому сонцем схилі.

— Скільки тобі років, хлопче? — запитав він.

— Дванадцять сповнилось, — відповів я, готовий до нового вибуху його люті.

— Дванадцять, — повільно повторив він. — А знаєш, скільки було мені, коли я втратив свій "Ренг-Денг", втратив свій корабель, втратив усе і нічого не зміг собі повернути?

Я не знав, та й не цікаво мені було.

— П'ятдесят два, — сказав він. — П'ятдесят два.

Я не міг збагнути, про що він говорить, що він таке втратив і ніколи не міг повернути. Сам я відчував тільки одне, що я знов спокійний і щасливий, хоч і не розумів чому.

Я знав тепер, що помилявся, коли вважав, що, убивши лисицю, розв'яжу загадку життя, яка мучила мене після історії з тріскою. Життя — це життя, і тому, що лисиця була надто жива, я не міг у неї вистрелити. Не в рибі справа й не в лисиці, не в Томі Вудлі і не в міських хлопчиках; і хоч, щоб усвідомити таке, я пощадив одне життя, це не завадило мені вбити п'ять чи шість кролів, коли ми поверталися додому.

Так, життя — це життя; але я подолав його.

Переклад В. Гнатовського